

Ceacht**CORPOIDEACHAS****Snáithe:** Damhsa**Snáithaonad:** An damhsa a iniúchadh, a chruthú agus a dhéanamh**Cuspóirí Curaclaim:**

Ba chóir go gcuirfí ar chumas an pháiste:

- luailí baill dhifriúla den chorp agus na bealaí inar féidir leis an gcorp gluaiseacht i spás a iniúchadh, ag baint feidhme as gníomhartha simplí coirp mar thaisteal (siúl, rith, scipeáil)
- cluichí cantana simplí agus damhsaí tíre a chomhall - *Scipeáil 'dtí mo Lou*

GAEILGE**Snáithe:** Teanga ó Bhéal**Gné:** Tuiscint***Torthaí Foghlama:**

*Cé go bhfuil Torthaí Foghlama ar leith sonraithe anseo mar eiseamlair, tá saoirse ag an múinteoir breithiúnas ghairmiúil a dhéanamh chun Torthaí Foghlama cuí a roghnú a oireann don cheacht, do chúinsí na scoile agus a oireann do eispéiris agus cumais na bpáistí.

Trí eispéiris chuí foghlama spráúla ba cheart go mbeadh páistí in ann :

TF6 **Léiriú tuisceana:** Tuiscint ar chumarsáid cainteora Gaeilge a léiriú trí ghníomh nó fhreagra cuí a thabhairt as Béarla, nó trí fhocail nó frásaí coitianta Gaeilge a úsáid agus thrí threoracha gearra a leanúint

TF10 Teanga a úsáid go spráúil agus go cruthaitheach

Aird a léiriú, éisteacht le hathrá ar dhánta, rannta agus amhráin ghearra Ghaeilge, agus páirt a ghlacadh iontu.

Áit:

- Spás mór laistigh

Trealamh:

- Ceol – Ceann, Guailí, Glúin is Cos
- Ceol: Scipeáil 'dtí mo Lou

Tagairtí:

- Primary Language Curriculum / Curaclam Teanga na Bunscoile (2019)
- Curaclam na Bunscoile 1999 Corpoideachas
- Corpoideachas: Curaclam 1999 (lch.18)
- Am Damhsa – Pacáiste Damhsa Gaelach agus Damhsa Tíre do mhúinteoirí bunscoile (2009) (*As cló*)
- Tionscnamh Spóirt i mBunscoileanna (PSSI) 1999 (<https://pssi.pdst.ie/>)

**

Moltar an ceacht FCÁT seo a dhéanamh thar thréimhse ama a oireann do chuinsí na ranga/scoile agus do chumas na bpáistí

Teanga don fhoghlaim****** Eiseamláirí agus sainfhoclóir a bhaineann leis an gceacht**

Tá réimse foclóra agus teanga ag baint leis na ceachtanna FCÁT. Feicfidh tú thíos an teanga is féidir leat a úsáid. Ní gá duit díriú ar an bhfoclóir ar fad atá luaite anseo. Moltar dul siar ar aon teanga atá ag na páistí cheana agus an teanga nua a thabhairt do na páistí de réir a chéile. Moltar tagairt teagmhasach a dhéanamh don teanga a bhaineann le gluaiseacht le linn gnáthaimh an lae agus mar chuid d'am súgartha struchtúrtha agus na frásaí nua a úsáid go neamhfhoirmiúil. Déan iarracht an oiread agus is féidir den fhoclóir a mhúineadh roimh ré mar ullmhúchán do na gníomhaíochtaí damhsa.

Foclóir: halla, damhsa, ceol, ceann, guailí, glúin, glúine, cos, cosa, súile, cluasa, béal, srón, siúl, siúlaigí, a haon, a dó, a trí, scipeáil, a stóirín, buail bos, buail do bhosa, gread cos, gread do chosa, Táimid ag dul go dtí an halla, Seasaigí i gciorcail, Beir greim láimhe ar an duine in aice leat, Bhuail mé mo bhosa, Ghread mé mo chosa.

*Tá sé tábhachtach an foclóir seo a mhúineadh i gcomhthéacs abairte chomh fada agus is féidir mar atá léirithe in Teanga an Mhúinteora agus Teanga an Pháiste.

Teanga an Mhúinteora

Táimid ag dul go dtí an halla.
Seasaigí i gciorcail / fáinne mór.
Beir greim láimhe ar an duine in aice leat / Beirígí greim láimhe ar a chéile.
Beimid ag canadh.
Beimid ag damhsa.
Bí/bígí ag canadh.
Bí/bígí ag damhsa.

Scip, scip, scip 'dtí mo Lou
Buail do bhosa, a haon, is a dó.
Gread do chosa, a haon, is a dó.
Scip 'dtí mo Lou, mo stóirín.

Déan/déanaigí arís é
Leanaigí oraibh.
Gread do chosa ar an úrlar
Luasc do ghéaga /luascaigí bhur ngéaga

Teanga an Pháiste

Is maith liom damhsa.
Tá/Bhí mise agus X le chéile./ Is í/é X mo pháirtí.
Bhí mé ag damhsa le X.

Scip, scip, scip 'dtí mo Lou
Buail do bhosa, a haon, is a dó.
Gread do chosa, a haon, is a dó.
Scip 'dtí mo Lou, mo stóirín.

Bhuail mé mo bhosa.
Ghread mé mo chosa.

Tréimhse réamhghníomhaíochta/réamhchumarsáide**Cothú spéise agus Téamh Suas:**

Foghlaim an t-amhrán ‘Scipeáil ‘dtí mo Lou’ – **Bí cinnte scipeáil a rá sa chaint agus tú ag tabhairt treoracha – Tá an focal *scipeáil* giorraithe go *scip* san amhrán chun freagairt don cheol.**

Úsáid pictiúir agus gníomhaíochtaí chun an teanga atá san amhrán a léiriú.

Taispeáin an físean *Ceann, Guaillí, Glúin is Cos* ó **Spreag an Ghaeilge le Spraoi** ar an

Tairseach ar shuíomh COGG agus spreag na páistí le dul i mbun gníomhaíochta

<https://rb.gy/b9tvu>

Tá leagan eile den amhrán ó Cúla4 ag an nasc seo <https://rb.gy/8ixmj>

Bí ag comhaireamh 1, 2, 3, 4, 5 nuair a thagann an deis,

Ionchur teanga:**Conas an sainfhoclóir/téarmaíocht a mhúineadh.**

- Úsáidfidh tú teanga sa cheacht corpoideachais agus tú ag treorú, ag míniú, ag comhairliú, ag tabhairt leide agus ag gríosú na bpáistí le linn damhsa. Is minic a bheidh na páistí ag leanúint na treoracha a thugann tú agus ag déanamh aithrise ort. Léireoidh siad tuiscint ar an teanga cé nach gá go mbeidh mórán cainte á dhéanamh acu féin ar dtús
- Tapaigh an deis réamhullmhúchán a dhéanamh ar an teanga sa cheacht Gaeilge, le linn bainistíocht ranga chomh maith le gnáthchaint an lae. M.sh *siúl, siúlaigí, seas, seasaigí...*,
- Bain leas as aithris agus athrá le cleachtadh a dhéanamh ar an bhfoclóir nua agus ar an amhrán. Léirigh ‘*Buail bos/Buail do bhosa*’ ‘*Gread cos/Gread do chosa*’ ag spreagadh na bpáistí chun aithris a dhéanamh ort.
- Léirigh an teanga nua ar luascháirtí & phóstaeir sa seomra ranga. **Cé nach mbeidh na páistí ábalta an téacs a léamh ar an bpóstaer is féidir leat na pictiúir a léiríonn na gníomhaíochtaí ar leith a thaispeaint chun cabhrú leis an tuiscint.**

Teanga an mhúinteora:

Táimid/Beimid ag dul go dtí an halla.

Táimid/Beimid ag canadh.

Táimid/Beimid ag damhsa.

Bí/bígí ag canadh.

Bí/bígí ag damhsa.

Bígí ag scipeáil

An dtuigeann sibh?

Teanga na bpáistí:

Scip, scip, scip ‘dtí mo Lou

Buail do bhosa, a haon, is a dó.

Gread do chosa, a haon, is a dó.

Scip ‘dtí mo Lou, mo stóirín.

Bhuail mé mo bhosa

Ghread mé mo chosa

Úsáid ordóga suas/síos le tuiscint na bpáistí a mheas.

Scip, scip, scip 'dtí mo Lou (x3)
Scip 'dtí mo Lou, mo stóirín.

Buail do bhosa, a haon, is dó (x3)
Scip 'dtí mo Lou, mo stóirín.

Gread do chosa, a haon, is dó (x3)
Scip 'dtí mo Lou, mo stóirín.

Tréimhse damhsa / chumarsáide**Ceol:** Rithim 4/4<https://youtu.be/2FAaCBRMsjY>**Eagar:**

Seasann na páistí i bhfáinne mór agus bíonn pairtí ag gach páiste. (Má tá cailíní agus buachaillí sa ghrúpa ag damhsa le chéile bíonn an cailín ar thaobh na lámhe deise den bhuachaill)

Damhsa**Curfá**

Bíonn na paistí i ngreim lámhe. Tógann siad ceithre chéim chun tosaigh i dtreo lár an fháinne agus tógann siad ceithre cheim ar cúl arís, ag canadh i gcaitheamh an ama. Déan seo faoi dhó.

Véarsa 1

Buaileann na páistí a mbosa féin faoi dhó, agus ansin buaileann siad bosa a bpáirtí faoi dhó. Déan é seo ceithre huair, ag canadh véarsa a haon i gcaitheamh an ama.

Curfá

Bíonn na paistí i ngreim lámhe. Tógann siad ceithre chéim chun tosaigh i dtreo lár an fháinne agus tógann siad ceithre cheim ar cúl arís, ag canadh i gcaitheamh an ama. Déan seo faoi dhó

Véarsa 2

Fanann na páistí ina n-áit. Greadann siad a gcosa ar an talamh agus luascann siad a ngéaga ag coimeád leis an gceol ar feadh an ama.

Curfá

Bíonn na paistí i ngreim lámhe. Tógann siad ceithre chéim chun tosaigh i dtreo lár an fháinne agus tógann siad ceithre cheim ar cúl arís, ag canadh i gcaitheamh an ama. Déan seo faoi dhó

Déan an damhsa iomlán arís..

Gaeilge an mhúinteora:

Seasaigí i bhfáinne. Seas le do pháirtí.
 Beir greim lámhe air/uirthi /Beir greim lámhe ar an duine in aice leat.
 Siúl/siúlaigí go lár an fháinne
 A haon, a dó, a trí, a ceathair
 Déan/déanaigí arís é
 Leanaigí oraibh.
 Seas / Seasaigí
 Buail do bhosa/bhur mbosa
 Buail bosa do pháirtí
 Gread do chosa/greadaigí bhur gcosa
 Gread do chosa ar an úrlar
 Luasc do ghéaga /luascaigí bhur ngéaga

Gaeilge na bpáistí:

Scip, scip, scip 'dtí mo Lou

Buail do bhosa, a haon, is a dó.

Gread do chosa, a haon, is a dó.

Scip 'dtí mo Lou, mo stóirín.

Tréimhse i ndiaidh na gníomhaíochta / cumarsáide

Can an t-amhrán Scipeáil ‘dtí mo Lou arís nuair a fhilleann an rang ar an seomra ranga

Chun leathnú a dhéanamh ar an teanga d’fhéadfaí focail an amhráin a athrú beagan chun teanga na bpáistí a leathnú agus an Aimsir Chaite a chleactadh

Scip, scip, scip ‘dtí mo Lou

Bhuail mé mo bhosa, a haon, is a dó.

Ghread mé mo chosa, a haon, is a dó.

Scip ’dtí mo Lou, mo stóirín.

Gaeilge an mhúinteora:

Siúlai gí

Suí gí síos

Canfaimíd an t-amhrán arís

Gaeilge na bpáistí:

Bhuail mé mo bhosa

Ghread mé mo chosa

Measúnú (Conas a dhéanfar measúnú ar fhoghlaim na bpáistí – forbairt teanga agus foghlaim an ábhair?)

Breathnóireacht an mhúinteora: Bí i mbun breathnóireachta ar na páistí agus iad ag damhsa. Díriú ar an ábhar agus ar léiriú tuisceana ar an nGaeilge.

Féinmheasúnú: Úsáid ordóga suas/síos le tuiscint na bpáistí a mheas.

Dialann an mhúinteora: Coinnigh nótaí den téarmaíocht atá ag teastáil ó na páistí. Coinnigh taifead maidir le páistí a bhfuil cabhair bhreise uathu.

Féinmheasúnú an mhúinteora: An raibh mé dílis don Chorpoidéachas mar ábhar? An raibh an bhéim ar an damhsa? An raibh mé dílis don Ghaeilge? An ndéarna mé ionchur teanga oiriúnach? An raibh deiseanna cumarsáide ag na páistí? Ar chuir mé tacaíochtaí oiriúnacha ar fáil chun cuidiú le tuiscint agus foghlaim na bpáistí? Ar dhírigh mé ar na Torthaí Foghlama Teanga chomh maith leis na Cuspóirí Ábhair? An raibh an damhsa in oiriúint do leibhéal aoise na bpáistí? Na teoracha a thug mé, an raibh siad soiléir? An raibh deis ag na páistí an Ghaeilge a úsáid go cumarsáideach? An raibh deis ann scileanna teanga Gaeilge a fhorbairt? Cad iad na dúshláin a bhí ag na páistí le linn an cheachta?

<https://ncca.ie/media/1351/assessment-guidelines.pdf>